

Referat

za izbor u zvanje naučni saradnik iz šire naučne oblasti Sociologija (uža oblast Sociologija kulture)

Nemanja Zvijer je rođen 1980. godine u Zrenjaninu. Završio je osnovne studije sociologije na Odeljenju za sociologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu 2005. godine sa prosečnom ocenom 8,44. Na istom odeljenju magistrirao je 2009. godine sa prosečnom ocenom 9.40, sa magistarskom tezom *Ideologija slike: igrani film u funkciji ideološkog teksta*, i doktorirao 2015. godine sa disertacijom pod nazivom *Ideološki sadržaji u igranoj filmskoj produkciji na postjugoslovenskom prostoru*.

Nemanja Zvijer je tokom 2008. i 2009. godine bio na jednogodišnjem studijskom boravku u Nemačkoj, kao stipendista na istraživačkom projektu *Kulturne orijentacije i institucionalni poredak u jugoistočnoj Evropi* u organizaciji Univerziteta Fridrih Šiler u Jeni i Nemačke istraživačke fondacije.

U okviru svog naučnog rada, Nemanja Zvijer je učestvovao na više domaćih i međunarodnih seminara i konferencija. Novembra 2015. godine bio je koautor izlaganja na skupu *Izazovi nove društvene integracije u Srbiji: koncepti i akteri, osnovni rezultati projekta* u organizaciji Instituta za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu. Septembra 2013. godine imao je izlaganje na naučnom skupu *Kultura i društveni razvoj* u organizaciji Sociološkog društva Republike Srpske. Tokom 2012. godine imao je izlaganja na naučnoj konferenciji *Stratifikacijske promene u Srbiji* u organizaciji Instituta za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu (Beograd, 14-15. decembar) i na naučnom skupu *100 godina sociologije u Srbiji* u organizaciji Srpskog sociološkog društva i Pravnog fakulteta u Beogradu (Beograd – Avala, 1-3 septembar 2012. godine). U toku 2010. godine je učestvovao na međunarodnoj konferenciji *Radionica budućnosti 2010* u organizaciji Gete-Instituta u Bosni i Hercegovini (Sarajevo, 29. septembar – 02. oktobar), a iste godine je imao i izlaganje na međunarodnom naučnom skupu *Tito: viđenja i tumačenja* u organizaciji Instituta za noviju istoriju Srbije, Arhiva Jugoslavije i Südost-Instituta iz Regensburga (Beograd, 7-9. maj). Pored toga, 2008. godine imao je izlaganje i na međunarodnom skupu *Naracije i konstrukcije o IDENTITETU/NACIONALNOSTI/POVIJESTI u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji u 20. i 21. stoljeću*, u ogranizaciji Gete-Instituta u Hrvatskoj,

Instituta za istočnu Evropu Slobodnog univerziteta u Berlinu i Filozofskog fakulteta u Zagrebu (Zagreb, 10-13. april).

Nemanja Zvijer je aktivno učestvovao u istraživačkom projektu *Izazovi nove društvene integracije u Srbiji: koncepti i akteri* (evidencioni broj 179035), koji finansira Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije. Na ovom projektu je i trenutno angažovan, a osim toga učestvovao je i u nekoliko drugih većih istraživanja: *Lokalne politike u multietničkim zajednicama – stanje i perspektive upravljanja multietničkim lokalnim zajednicama* (2005. godine), *Istraživanje društava jugoistočne Evrope* (2004), *Topola na potezu* (2002), *Prevladavanje prošlosti u Vojvodini* (2001/2002), *Strategije preživljavanja domaćinstava u Srbiji* (2000). Ovim putem je stekao značajno i sveobuhvatno istraživačko iskustvo.

Povrh toga, Nemanja Zvijer je od 2006. do 2015. godine bio angažovan kao demonstrator na predmetima Sociologija kulture i Sociologija masovne kulture, a 2013. i 2014. godine na predmetu Tradicionalno i moderno u kulturi. Po mišljenju predmetnih nastavnika, kandidat je ostvario izuzetno dobru i kvalitetnu saradnju kako sa studentima tako i sa profesorima, čime je pokazao da ima posebne kvalitete i za nastavni rad. Osim ovoga, održao je i gostujuća predavanja na Univerzitetu Humbolt u Berlinu, na Odeljenju za sociologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i u Istraživačkoj stanici Petnica.

Nemanja Zvijer je do sada objavio monografiju, jedanaest tekstova od kojih osam radova u časopisima međunarodnog ranga (M23, M24), dva rada u časopisima nacionalnog značaja i jedno saopštenje sa skupa štampano u celini, i tri prikaza knjiga, koji su objavljeni u časopisima od nacionalnog ili međunarodnog značaja.

Knjiga pod nazivom *Ideologija filmske slike* (Beograd: Filozofski fakultet, 2011) bavi se sociološkom analizom partizanskih ratnih spektakala. U knjizi je najpre dat teorijski okvir u kome su razrađeni neki osnovni pojmovi vezani za filmski medij, kao i problematika odnosa filma i ideologije. Nakon ovoga, ukratko je ocrtan društveno-istorijski kontekst u kojem su analizirani filmovi nastali, da bi u centralnom delu knjige, kroz analizu sedam filmovanih ofanziva, bio pokazan način apologije jugoslovenskog socijalizma putem filmskog osmišljavanja osnovnih ideoloških aspekata. Osim toga, razmotreni su i načini filmskog predstavljanja i nametanja hegemonih vrednosnih obrazaca koje je negovao jugoslovenski socijalistički sistem, da bi se u poslednjem delu pozabavilo funkcijom ovih

filmova u zemlji (njihova društveno-integrativna uloga) i u inostranstvu (propagandno-marketingški značaj).

Doktorska disertacija *Ideološki sadržaji u igranoj filmskoj produkciji na postjugoslovenskom prostoru* bavi se analizom filmova snimljenih tokom poslednje dekade XX veka u državama nastalim nakon raspada socijalističke Jugoslavije. Za potrebe analize izabrani su oni filmovi koji su postigli određeni uspeh ili su bili predmet polemika, odnosno kontroverzi. Disertacija se sastoji od tri poglavlja, uvoda, zaključnih razmatranja i navedenih filmskih i bibliografskih referenci. Nakon uvoda, u poglavlju koje predstavlja teorijski okvir disertacije razmotrena su dva komplementarna kritička pristupa ideologiji, da bi se zatim pojam ideologije povezao sa popularnom kulturom, a preko nje dalje i sa filmom. U sledećem poglavlju ukratko su se opisale glavne osobenosti postjugoslovenskog prostora sa posebnim akcentom na procese društvene transformacije i raspad Jugoslavije. Centralni deo rada koji sledi podeljen je na četiri dela, gde se u prvom analiziraju načini filmske konstrukcije nacionalističkog diskursa, da bi se zatim pažnja usmerila na filmsku (re)konstrukciju prošlosti. Posle toga se razmotrila filmska slika rata, a na samom kraju i političko-ekonomske osobenosti filmske produkcije.

Tekst *Ideologija u okvirima popularne kulture: predlog teorijsko-interpretativnog okvira* (*Sociologija*, br. 3: 505-525, 2015) bavi se razmatranjem različitih analitičkih pristupa fenomenu ideologije, kao i teorijskim uvidima pojedinih autora koji su se bavili problematikom povezanosti ideologije i popularne kulture.

Članak *Kulturološke refleksije ratne krize: slika rata u hrvatskom filmu 1990-ih* (*Teme*, br. 1: 67-88, 2014) pokazuje na primeru hrvatskog filma iz devedesetih godina XX veka kako je ratna kriza uticala na sferu kulture. U tom smislu se pokazalo na koji način je bila oblikovana filmska slika kroz konstrukciju slike neprijatelja, kao i pomoću herojskih i martirskih obrazaca, čime se ujedno prenosila poruka o karakteru i uzrocima rata.

Rad *Vizuelna konstrukcija modernosti u službi društvenog razvoja* (*Sociološki godišnjak*, br. 8: 233-256, 2013) analizira način na koji su se u socijalističkoj Jugoslaviji kroz popularnu kulturu, odnosno filmove o narodnooslobodilačkoj borbi, propagirali modernistički obrasci. Kao primeri tih obrazaca uzeti su bratstvo i jedinstvo, ravnopravnost žena, sekularizam i nacionalna jednakost.

Rad *Sociologija vizuelnog – mogući pravci budućeg razvoja sociologije u Srbiji* (*Sociološki pregled*, br. 3-4: 1070-1089, 2012) predstavlja pokušaj mapiranja sociologije vizuelnog kao relativno mlade sociološke poddiscipline. Prati se njena geneza i izlažu se glavne teorijske i metodološke karakteristike, kao i autori koji su doprineli njenom

utemeljivanju. Na kraju se izlažu mogući ekvivalenti sociologije vizuelnog u domaćoj sociologiji.

Osnovne oblasti naučnog i istraživačkog interesovanja Nemanje Zvijera tiču se sociologije kulture, sociologije vizuelnog, sociologije filma kao i problematike odnosa popularne kulture i ideologije. U ovim oblastima, kandidat je do sada već pokazao značajne doprinose otvarajući nova polja istraživanja.

Nakon svega rečenog zaključujemo da dr Nemanja Zvijer svojim dosadašnjim naučno-istraživačkim radom, objavljenom knjigom, radovima i odbranjenom doktorskom disertacijom ispunjava uslove za izbor u zvanje naučni saradnik iz šire naučne oblasti Sociologija (uža oblast Sociologija kulture).

Članovi komisije:

Prof. dr Branimir Stojković

prof. dr Đokica Jovanović

prof. dr Nada Sekulić